

Màster Universitari en Estudis de Cinema i Audiovisual Contemporanis

PLA DOCENT D'ASSIGNATURA

Títol de l'assignatura: Els Gèneres en el Cinema Contemporani

Codi de l'assignatura: 31021

Trimestre: Tercer

Tipus: Optativa

Nombre de crèdits: 5 ECTS

Llengua o llengües de la docència: Castellà

Professor responsable: Dr. Carlos Losilla Alcalde

1. Presentació de l'assignatura

Aquesta assignatura pretén apropar l'alumne a un dels problemes fonamentals de la teoria fílmica en l'actualitat: la vigència dels gèneres clàssics i la seva permanència després dels canvis del sector audiovisual, amb l'aparició del cinema transnacional, el cinema digital, etc.

Es tracta de proposar un panorama, des de 1975 fins a l'actualitat, que no sigui un mapa enciclopèdic, sinó una eina interactiva perquè l'estudiant apliqui el seu coneixement sobre el tema a tot el que es discuteix a classe

2. Competències que s'han d'assolir

Un cop acabat el trimestre, l'alumne ha de saber identificar el gènere o gèneres als quals pertany una pel·lícula contemporània determinada, així com la seva època de producció, tenint en compte que el concepte de "gènere" ha canviat molt des de la seva concepció clàssica i s'ha hibridat amb el concepte d'"autor", un concepte sorgit durant els anys seixanta.

L'alumne ha de poder distingir els trets de gènere dels trets autorals, dilucidar un model al qual aplicar els canvis esdevinguts en aquest panorama, i sobretot implementar aquest saber adquirit amb el de les altres assignatures del mòdul, Imaginaris del Cinema de Hollywood i Gèneres Cinematogràfics i Ficció Televisiva.

Aquesta matèria es distingeix de les citades pel fet que parla del cinema contemporani d'una manera estricta, perquè l'alumne aprengui a veure les ficcions que se li proposen des dels diferents llocs d'exhibició cinematogràfica d'avui dia (no només la sala tradicional, sinó també el museu, la filmoteca, els festivals, etc.), adquireixi coneixements pràctics respecte a les maneres de fabulació cinematogràfica actuals i acabi posseint les eines indispensables per emprendre una recerca pel seu compte a partir d'allò après.

3. Continguts

A partir dels anys seixanta, la interacció entre el concepte de gènere i la irrupció de la figura de l'autor, canvia radicalment en el panorama cinematogràfic. D'una banda, els nous cinemes europeus trenquen les seves fronteres i proposen diverses ruptures dins l'escenari global.

D'altra banda, el cinema nord-americà es veu influït per aquests sistemes i, en els anys seixanta, pateix una sèrie de transformacions que posen en dubte el seu concepte de gènere, erosionat per les influències europees. El gènere clàssic mai no tornarà a ser el mateix, com demostra *La guerra de les galàxies*, per exemple, que dóna lloc a la inauguració de la postmodernitat, el moviment que en aparença torna al regne del gènere però que alhora fa evident la seva impossibilitat. La irrupció del cinema asiàtic, tant de gènere com d'autor, a mitjans dels anys vuitanta, com van fer els cinemes europeus als seixanta i als setanta, torna a produir una altra dissolució de la narrativitat i per tant del gènere, que desemboca en el que s'ha definit com "cinema del buit" (Tsai Ming-liang, Gus van Sant, Lisandro Alonso...) i les mutacions actuals del cinema de Hollywood (amb la maduresa de cineastes com David Fincher, Paul Thomas Anderson o M. Night Shyamalan).

Programa

Tema 1

L'autor envaeix el gènere. Els nous cinemes europeus i la decadència dels gèneres clàssics (1960-1967).

Tema 2

El gènere accepta el nou concepte d'autoria. Esplendor i crisi del nou Hollywood (1967-1982).

Tema 3

Dissolució del gènere i eclipsi de l'autoria: postmodernitat i transversalitat (1983-1995).

Tema 4

Nou debat entre gèneres i autoria: la irrupció del nou cinema asiàtic (1995-2005).

Tema 5

Melancolia del gènere i de l'autor: contradiccions del panorama contemporani.

4. Avaluació

Es farà a partir de dos seminaris al llarg del trimestre i un treball final que demostrï que l'alumne no només ha assimilat els ensenyaments impartits, sinó també que sap desplegar un discurs teòric propi a partir d'aquests. El treball final constituirà el gruix de la qualificació, complementada amb les anotacions que el professor hagi pres respecte als exercicis i a les intervencions de l'alumne a l'aula.

5. Bibliografia i recursos didàctics

5.1. Bibliografia bàsica

ALTMAN, Rick. *Los géneros cinematográficos*. Barcelona: Paidós, 2000.

BENJAMIN, Walter. *El origen del Trauerspiel alemán, en Obras, llibre I*, vol. 1. Madrid: Abada, 2007.

BISKIND, Peter. *Moteros tranquilos, toros salvajes: la generación que cambió Hollywood*. Barcelona: Anagrama, 2005.

BOU, Núria. *Plano/contraplano*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2002.

BRAUDY, Leo; COHEN, Marshall (eds.). *Film Theory and Criticism. Introductory Readings*. Nova York-Oxford: Oxford University Press, 1999.

CALABRESE, Omar. *La era neobarroca*. Madrid: Cátedra, 1989.

COSTA, Jordi, i altres. *El principio del fin. Tendencias y efectivos del novísimo cine japonés*. Barcelona: Paidós-Festival de Sitges, 2003.

DIDI-HUBERMAN, Georges. *Devant l'image*. París: Les Editions du Minuit, 2000.

FREUD. *Duelo y melancolía, en Obras completas*, vol. 6. Madrid: Biblioteca Nueva, 2006.

GRANT, Barry Keith (ed.). *Film Genre Reader*. University of Texas Press, 1986.

MONACO, James. *American Film Now*. Nova York: Zoetrope, 1979.

MOTTRAM, James. *The Sundance Kids. How the Mavericks Took Back Hollywood*. Londres: Faber & Faber, 2006.

5.2. Bibliografía complementària

BELTING, Hans. *Antropología de la imagen*. Buenos Aires: Katz, 2007.

CAMPAN, Véronique; MENEGALDO, Gilles. *Du maniérisme au cinéma*. París: La Licorne, 2003.

DELEUZE, Gilles. *La imagen-movimiento y La imagen-tiempo*. Barcelona: Paidós, 1989.

FONT, Domènec. *Paisajes de la modernidad*. Barcelona: Paidós, 2003.

LOSILLA, Carlos. *La invención de Hollywood*. Barcelona: Paidós, 2004.

ZIZEK, Slavoj. *Lacrimae Rerum. Ensayos sobre cine moderno y ciberespacio*. Madrid: Debate, 2006.

5.3. Recursos didàctics

Es complementaran la projecció i el comentari d'escenes o, de vegades, de llargs fragments de pel·lícules amb el recurs a Internet per agilitzar la demostració gràfica (reproduccions pictòriques, vídeos de YouTube...).

Igualment, després d'aquestes projeccions, i després dels comentaris i les indicacions pertinents, es convidarà l'alumne a traçar la seva pròpia interpretació del que ha vist, perquè d'alguna manera aprengui a aprehendre el que se li mostra. El resultat és una didàctica interactiva en la qual el material bibliogràfic (en la seva majoria indicat per a la seva lectura fora de l'aula) es vegi travessat per la imatge, que és del que en realitat es tracta. I que aquesta imatge està experimentant moltes transformacions (de la sala a l'ordinador, passant per la televisió i el DVD), que també afecten al concepte contemporani de gènere i fins i tot d'autoria.

6. Metodologia

Amb tot això com a punt de partida, aquesta assignatura es proposa que l'alumne tingui clar un panorama general de l'evolució descrita, sempre il·lustrat amb escenes d'algunes de les pel·lícules més representatives, que es comenten a l'aula amb la participació de tots, inscrivint els temes en el marc general de la cultura contemporània, incloent la literatura, les arts plàstiques, les noves tècniques informàtiques, etc.

L'esquema dels diferents motius tractats es desplegarà de la manera següent: primer es donaran unes quantes indicacions teòriques i historiogràfiques. Després, aquestes s'il·lustraran amb escenes de pel·lícules o lectures de la bibliografia. I, finalment, es discutirà tot a classe amb la finalitat d'aclarir conceptes. Serà molt important saber caracteritzar les diferents èpoques des del punt de vista estrictament iconogràfic i narratològic; per a això s'utilitzarà una estratègia didàctica basada en l'estudi de les imatges.